

SUMMARY

Knysht Inna . Стратегії lifelong learning: «кліповість» як норма.

The stages of information technologies development (“manual”, “mechanical”, “electric”, “electronic”, “computer”, “network”) are considered and characterized. It is noted that introduction of information and communication technologies in all spheres of social life has intensified not only creation, distribution, accumulation, assimilation, storage and disposal of information, but also radical changes in the mental plane of the individual. It is noted that global informatization has caused appearance of “clipness” in neo-nomads, for whom the high level of technical competence, sensitivity to technological innovations and intensive use of the latest high-tech industry developments are decisive. Views on the essence of the phenomenon of “clipness” and important aspects of its formation are highlighted. The “clip” type of thinking is analyzed in comparison with a traditional one, it is emphasized that in the modern information society “clipness” is the norm and a manifestation of genius, which helps to survive, and not dementia, anomie or deviation. It is found that “clip” people, in contrast to carriers of traditional thinking, react much faster to rapid changes in the modern world, in which knowledge is the main resource. It is established that Pupils (Students), Teachers and the entire educational sector are currently in a state of “sustainable imbalance”, that all participants in the educational process are interested in constant changes, quickly react to the demands of the labor market, development and implementation of innovations with a predominance of information. It has been proved that use of ICT, the latest methods, techniques and blended learning should contribute to the preservation of the whole consciousness and stability of people with “clipness”, as well as their acquisition of the ability for self-knowledge, self-organization and self-improvement using post-figurative, co-figurative and pre-figurative types of cultural exchange. Variants of developing relations between Pupils (Students) and Teachers on the basis of partnership, coaching, facilitation, mutual assistance, etc. are outlined. Emphasis is placed on the need to promote discovery and realization of creative qualities, abilities and opportunities of lifelong learners thanks to the modernized, expanded and deepened strategy of Lifelong Learning.

Key words: “clipness”, “clip” thinking, “clip” person, genius, dementia, deviant behavior, neo-nomads, neo-tribes, Lifelong Learning.

УДК 376.378.147

Олена Ласточкіна

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
ORCID ID 0000-0003-3251-4746

Анна Осьмачко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
ORCID ID 0000-0003-3251-4746

Тамара Харченко

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
ORCID ID 0000-0002-4239-3434

DOI 10.24139/2312-5993/2022.09-10/073-084

ДОСЛІДЖЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛОГОПЕДАМИ МОДЕЛЕЙ ГІБРИДНОГО НАВЧАННЯ

Питання впровадження змішаного навчання в освітнє середовище для дітей із особливими освітніми потребами наразі є актуальними. Екстрені

обставини військового часу диктують нагальну потребу адаптуватися, у тому числі й змінювати підходи до організації навчально-виховного процесу в закладах спеціальної освіти та інклюзивного навчання.

У матеріалах статті авторами запропоновано стислий аналітичний огляд про змішане навчання, що відображений у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців до сьогодні, зокрема, від інформації про трактування змісту, синонімічні характеристики, найуживанішу класифікацію та її різновиди (ротаційна, гнучка, особистісно-орієнтована й збагачена віртуальна моделі) до сучасних аналітичних узагальнень, оглядових доповідей і відео-оглядів про досвід впровадження змішаного навчання для дітей з нормальним психофізичним розвитком і дітей з особливими освітніми потребами.

Вирішення означеного питання для покращення ефективності умов освітнього процесу в закладах спеціальної освіти та інклюзивного навчання автори пропонують розпочати з вивчення стану обізнаності вчителів-логопедів щодо ротаційної моделі гібридної зони змішаного навчання. Авторами подано коротку характеристику структурно-змістового опису різновидів ротаційної моделі; детально схарактеризовано зміст авторського пілотажного опитувальника для логопедів інклюзивних дошкільних та шкільних закладів та інклюзивно-ресурсних центрів; запропоновано кількісно-якісний аналіз, що констатує такі підсумки: для більшості фахівців змішаний формат роботи є новим, мало знайомим, рідко використовується на практиці, однак, вчителі-логопеди вбачають позитивний вплив даного різновиду змішаного навчання, мають наміри удосконалювати фахові компетентностей із цього питання для подальшого упровадження такого формату на практиці.

***Ключові слова:** змішане навчання, ротаційні моделі, гібридна зона, опитування, вчителі-логопеди.*

Постановка проблеми. Сучасні геополітичні та біосоціальні виклики, що виникли в усіх сферах суспільного буття нашої країни через російську військову агресію, стимулюють українців гуртуватися у вирішенні нагальних питань сьогоднішнього та мотивують будувати стратегії подальшого поствоєнного розвитку нашого суспільства.

Питання повоєнного функціонування системи освіти так само вимагає проєктних ініціатив, що забезпечать ефективне надання освітніх послуг для здобувачів різних рівнів освіти. Особливої уваги заслуговують здобувачі освіти з особливими освітніми потребами, які в умовах спеціальних та/або інклюзивних закладів під час дворічного навчання в умовах карантину через пандемію отримали тільки початковий досвід навчання як у дистанційному, так і у змішаному форматі. Цей досвід виявився так само не звичним та не зручним, бо не знайомим змістово й методично, і для педагогічних працівників цих закладів.

Тож, наразі маємо вирішувати ці змістово-методичні запити для покращення обізнаності вчителів спеціальної освіти та інклюзивного навчання в сфері змішаного навчання, адже ці запити реальні та про

них свідчать результати проведених соціологічних опитувань респондентів даної категорії.

Аналіз актуальних досліджень. Змішаний формат навчання (ЗФН) відображено у дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема, маємо визначені його особливості з позицій трактування змісту (С. Bonk, С. Graham, 2006); відмежування від близьких (гібридне навчання, інтегроване навчання тощо) або відмінних (дистанційне навчання через Інтернет, електронне навчання, синхронне/асинхронне онлайн навчання тощо) за значенням термінолексем – науковці висвітлили трактування категорії «змішане навчання» (В. Tomlinson, С. Whittaker, 2013), продовжують дискусію про схожі терміни (А. Шевцов, О. Ласточкіна, 2021); запропонували найуживанішу на сьогодні класифікацію моделей змішаного навчання, що містить чотири моделі його реалізації (ротаційна модель – «Rotation model», гнучка модель – «Flex model», особистісно-орієнтована модель або модель «На вибір» – «A La Carte model», збагачена віртуальна модель – «Enriched Virtual model») і може бути ефективно використана для навчання в середній ланці шкільної освіти (М. Horn, Н. Staker, 2014).

Сучасні дослідження змішаного навчання (ЗН) в Україні можна поділити на аналітичні узагальнення щодо впровадження даної форми навчання в закладах вищої освіти (В. Корнят, Л. Чередник, Н. Діра, 2022; К. Осадча, В. Осадчий, В. Круглик, О. Спірін, І. Крашеніннік, Р. Горбатюк, 2022; І. Середа, 2022; В. Староста, 2022; J.P. Sankar, R. Kalaichelvi, K.V. Elumalai, M.S.M. Alqahtani; С. Шевчук, 2022 та інші) та оглядові доповіді в матеріалах конференцій (К. Осадча, В. Осадчий, 2021 та інші) або відео-огляди про особистий досвід впровадження в різних ланках шкільної освіти, для викладання окремих навчальних предметів в ЗЗСО та зрідка – досвід навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах змішаного формату (В. Немченко, 2021; Г. Сищук, 2021; В. Коваленко, 2022 та інші), що практикують ще за часів дворічного карантину та вже зараз – під час війни.

Мета статті – дослідити стан обізнаності вчителів-логопедів щодо сутності процесу ротаційної моделі гібридного навчання (ГН), особливостей роботи в умовах ротаційної моделі ГН, відношення до роботи в умовах ротаційної моделі й готовності її упроваджувати, а також її переваг і недоліків.

Виклад основного матеріалу. Змішане навчання, як один із трендів сучасної освіти, через глобальне інформаційно-цифрове

середовище, залишиться актуальним і в найближчі десятиліття. Термін «змішане навчання», вперше було використано в 1999 р., коли американський інтерактивний навчальний центр почав випуск програмного забезпечення, призначеного для викладання через інтернет терміни (А. Шевцов, О. Ласточкіна, 2021). Багато авторських визначень (С. Bonk, С. Graham; R. Clark; В. Tomlinson, С. Whittaker; Ю. Триус, І. Герасименко, А. Стрюк) для трактування змішаного формату існує на сьогодні. Ми долучаємося до думки науковців (А. Шевцов, О. Ласточкіна, 2021), які узагальнюють цей концепт наступним чином: «**Змішане навчання** має на меті продумане поєднання прийомів, методів, а також класичних та інноваційних (у тому числі й ІКТ) засобів для ефективної взаємодії викладач-студент (вчитель-учень) під час навчально-виховного процесу, що відобразить оптимальний компетентнісний рівень для вирішення реальних соціально-побутових завдань – програмованих результатів навчання».

Для організації успішного процесу логокорекції вчитель-логопед повинен оволодіти специфікою впровадження даного формату, тому нижче пропонуємо коротку характеристику структурно-змістового опису класифікації ротаційної моделі змішаного навчання, яку автори відносять до гібридних технологій навчання (М. Horn, Н. Staker, 2014). Це такі різновиди:

- ротація станцій (Station Rotation);
- ротація лабораторій (Lab Rotation);
- перевернутий клас (Flipped Classroom).

Ротація станцій – графік ротації (перехід, обертання) станцій є спільним для всіх здобувачів освіти, зокрема, дітей групи/класу. Це одна з найпопулярніших та часто використовуваних моделей ЗН (рис. 1), що певним чином передбачає динамічний поділ дітей групи або учнів класу на декілька малих груп (підгруп) відповідно до навчального завдання так, щоб кожна підгрупа протягом заняття/уроку встигла попрацювати на кожній станції.

Головне завдання педагога – надати дітям максимально ефективний зворотній зв'язок на кожній станції: вчитель може пояснювати новий матеріал у форматі діалогу, бесіди; це може бути тлумачення незрозумілих моментів нового матеріалу чи обговорення контрольної роботи, відповідей на запитання, розбір домашнього завдання, діалог, пошук тощо. В умовах ротації підгруп дітей зі станції на станцію протягом заняття/уроку (іноді – двох) обов'язковою є навчальна

робота на онлайн-станції, де діти працюють за комп'ютерами або планшетами. У цей час вони можуть знайомитися з новим матеріалом (переглядати відео, читати текст тощо), тренувати навички, проходити тестування за матеріалами вивченої теми або експериментувати в навчальному середовищі. На інших станціях (групова та/або проектна робота) відбувається актуалізація знань, їх застосування у нових реальних ситуаціях.

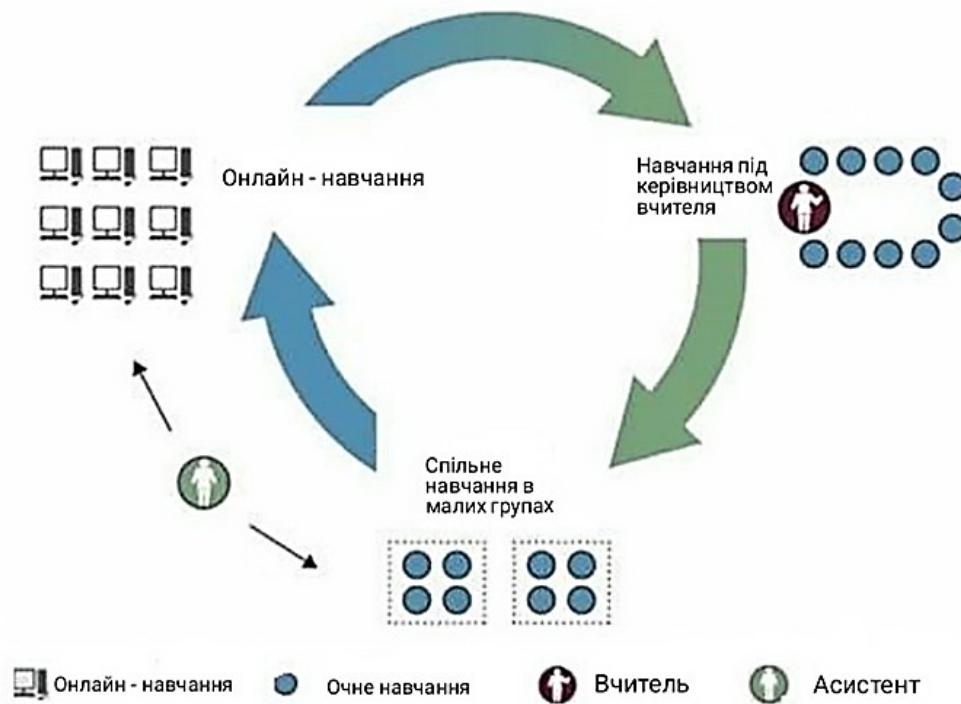

Рис. 1. «Ротація станцій»

Ротація лабораторій – модель навчальної взаємодії, під час якої навчальний предмет або факультатив усі діти класу опановують аудиторно (офлайн) під керівництвом вчителя; додатково, у визначений час, виконується індивідуальна (самостійна) робота у комп'ютерній лабораторії.

Ця модель (рис. 2) схожа на «ротацію станцій»; однак, її відмінність у тому, що діти рухаються не лише у класі від станції до станції, а переходять у онлайн лабораторію, де працюють над закріпленням теоретичного матеріалу та практичних навичок. Різні форми «ротації лабораторій» містять одну основну ідею: кілька занять проходять у звичайних класах (фронтальна робота педагога з дітьми), а після занять у традиційному класі школярі переходять у комп'ютерний клас (лабораторію), де індивідуально працюють на комп'ютерах або планшетах, поглиблюючи або закріплюючи знання.

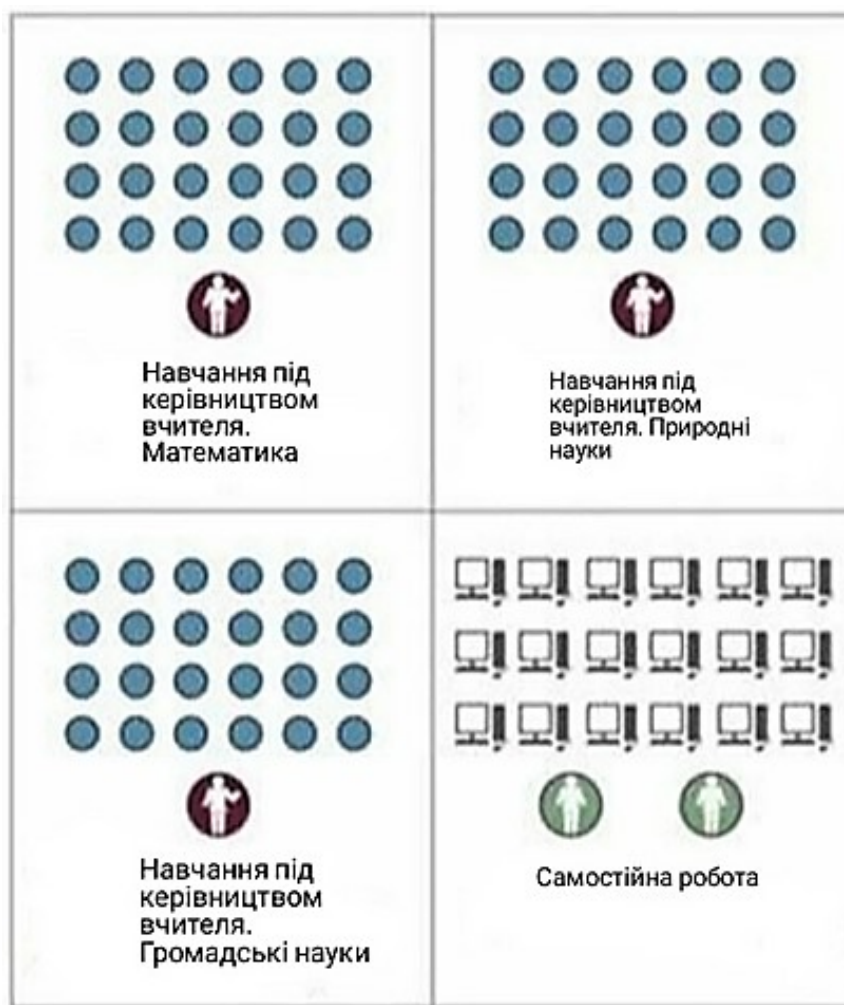

Рис. 2. «Ротація лабораторій»

Перевернутий клас – діти отримують навчальний матеріал та інструкції дистанційно і головне засвоєння нового матеріалу відбувається поза аудиторією; для роботи в класі чи групі виділяється додатковий час на проведення практичної роботи.

В останні роки все більше педагогів-логопедів «приміряють на себе» ідеї перевернутого навчання (рис. 3), авторами якого є американські педагоги – Джонатан Бергман та Аарон Самс; ці дослідники почали практикувати «перевернутий клас» з 2004 року, тобто вчителі почали роздавати своїм учням відеоуроки для вивчення нового матеріалу вдома, замість друкованих матеріалів, які раніше вивчали в аудиторії під час уроку (M.Horn, H.Staker, 2014).

Тож, при використанні технології «перевернутий клас» заняття повинні підтримувати навчання, а не займати центральне місце. Зміст навчання вже не є самоціллю, а стає якби відправною точкою. Акцент робиться на процесі пізнавальної діяльності, під час якої учень, спираючись на контент, відкриває самостійно нові знання.

Рис. 3. «Перевернутий клас»

Таким чином, «ротаційні моделі» працюють у межах одного чи декількох навчальних тем/предметів; при цьому учні змінюють (згідно устаткованого графіка або спеціального плану вчителя) один навчальний метод на інший. Найчастіше учні виконують поперемінно такі види роботи, як: онлайн-навчання, навчання в малих групах та виконання письмових завдань у класі. Або ж після онлайн-навчання виконується проектна робота чи дискусія, в які бере участь увесь клас. Тобто, головним є зміна видів діяльності, яку організовує вчитель. Ідея переходу (ротації) не нова в навчальному процесі; новизна у тому, що онлайн-навчання є одним із обов'язкових видів роботи.

Тож, для перевірки обізнаності вчителів-логопедів щодо використання ротаційної моделі (моделі гібридної зони) нами було створено опитувальник. Цільовою аудиторією виступили 44 логопеди інклюзивних дошкільних і шкільних закладів та інклюзивно-ресурсних центрів із досвідом роботи від 3-х і більше років; територія охоплення – м. Суми, м. Дніпро й інші населені пункти Сумської й Дніпропетровської областей.

До опитувальника увійшли такі запитання:

1. Чи знайомі ви з технологією змішаного навчання (ЗН)?
2. Чи знайомі ви з ротаційною моделлю змішаного навчання (ЗН)?

3. Якщо Ви знайомі з ротаційною моделлю, вкажіть джерело інформації.

4. Чи вважаєте Ви ротаційну модель змішаного навчання ефективною?

5. Якщо використовуєте ротаційну модель ЗН у своїй практиці, які її переваги порівняно з суто аудиторним навчанням можете відзначити?

6. Які переваги ротаційної моделі порівняно з аудиторним навчанням, за умови використання її у власній практиці, можете додатково відзначити?

7. Якщо використовуєте ротаційну модель ЗН у своїй практиці, які її недоліки порівняно з суто аудиторним навчанням можете відзначити?

8. Якщо використовуєте ротаційну модель ЗН у своїй практиці, які її недоліки, порівняно з суто аудиторним навчанням, варто відзначити додатково?

9. Який різновид ротаційної моделі («ротація станцій», «ротація лабораторій», «перевернутий клас») Ви би змінили; як саме?

10. Чи плануєте в майбутньому використовувати ротаційну модель змішаного навчання?

11. Як Ви вважаєте, чи подобається такий формат навчання дітям?

12. Чи використовують ротаційну модель ЗН ваші колеги?

13. Чи порадите ротаційну модель ЗН для використання своїм колегам?

14. Які саме форми для удосконалення Ваших знань із проблеми змішаного навчання Вас можуть зацікавити?

Далі пропонуємо кількісно-якісні узагальнення отриманого змісту щодо обізнаності вчителів-логопедів у сфері реального використання чи гіпотетичного бачення гібридної моделі для навчально-виховного логокорекційного процесу.

Зокрема, на перше запитання 68,2% логопедів відповіли, що знайомі з технологією змішаного навчання і 31,8% знайомі частково; на друге запитання 31,8% логопедів відповіли, що знайомі з ротаційною моделлю, 63,6% – частково знайомі, 4,6% – не знають такого формату навчання; на третє запитання 59,1% педагогів відповіли, що познайомилися з таким форматом навчання через мережу інтернет, 31,8% фахівцям порадили знайомі педагоги, 9,1% педагогів відповіли, що дізналися завдяки телебачення та своїх знайомих; у відповідях на четверте запитання 50% педагогів вважають дану модель ЗН

ефективною; 36,4% логопедів припускають, що використання ротаційної моделі може бути ефективним; 13,6% логопедів вважають її не ефективною; стосовно п'ятого запитання, 72,8% логопедів відповіли, що використання ротаційної моделі ЗН – це можливість урізноманітнити навчально-виховний, корекційний процес, 13,6% педагогів називали переваги порівняно з суто аудиторним навчанням, як можливість задовольнити індивідуальні потреби дітей з порушеннями мовлення і 13,6% відзначили про ефективне використання цього формату для логопедичної роботи під час екстрених ситуацій; на шосте запитання 91,% педагогів-логопедів відповіли, що додатково це урізноманітнює навчально-виховний логокорекційний процес і 9% повторно підтвердили про підвищення ефективності роботи в умовах формату ротації; сьоме запитання дало можливість отримати думку про недоліки даної моделі, зокрема: 50% логопедів відповіли, що такий підхід займає багато часу на підготовку, 27,3% осіб, що такий підхід займає багато часу на організацію дітей, 22,7% педагогів відповіли, що не всі діти однаково ефективно опановують навчальний матеріал, тому тільки окремі різновиди можна впроваджувати в практику; додатково, у відповідях на восьме запитання 91,% фахівців уточнювали, що така організація навчального простору займає багато часу на підготовку; по дев'ятому запитанню: 68,2% логопедів змінили би підхід до моделей «ротація станцій», 9% – до «перевернутого класу», 22,7% педагогів – до моделі «індивідуальна ротація»; по десятому запитанню: 54,5% логопеди планують застосувати усі або декілька різновидів ротаційної моделі на практиці, 36,4% логопедів розглядають у своїй практичній перспективі один різновид ротаційної моделі, 9% педагогів не планують використовувати дану модель ЗН; щодо бачення дітей про такі умови навчання (одинадцять запитання), то 81,8% педагогів припускають, що може сподобатися і 18,2% осіб висловилися про несприйняття дітьми гібридних умов ЗН; на дванадцять запитання про досвід використання гібридного формату ЗН колегами 45,5% логопедів відповідають, що колеги його рідко використовують, про часткове використання (окремі різновиди) написали 36,4% логопедів і 18,2% педагогів відповідали, що інші знайомі логопеди ротаційні моделі не використовують взагалі; у відповідях на тринадцять запитання окремі різновиди ротаційної моделі гібридної зони радитимуть своїм колегам для використання 18,2% осіб і елементи окремих різновидів – 81,8% вчителів-логопедів; підсумкове – чотирнадцять запитання дає інформацію про спектр

запитів щодо форм удосконалення компетентностей по ротаційній моделі змішаного навчання: так, 54,5% педагогів висловили бажання навчатися використовувати різновиди ротаційної моделі завдяки майстер-класу, 18,2% логопедів вважають за необхідне пройти тренінгові заняття, 27,3% вчителів-логопедів гіпотетично планують для підвищення кваліфікації навчальні курси, 11,4% логопедів надають перевагу інтерактивним лекціям, 9% логопедів зазначають про необхідність семінару-дискусії і 6,8% логопедів обрали би всі форми удосконалення.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Аналітико-практичні розвідки у сфері обізнаності вчителів-логопедів щодо обізнаності та використання різновидів ротаційної моделі гібридної зони змішаного навчання виявив, що для більшості фахівців цей формат новий, мало знайомий і на практиці такі навчальні умови використовуються логопедами рідко. Однак, зважаючи на позитивні ефекти даного різновиду змішаного навчання, вчителі-логопеди висловилися про наміри щодо удосконалення компетентностей з даного питання та подальшу готовність упроваджувати ці різновиди на практиці.

Тож, вважаємо за необхідне продовжувати розробку питання щодо організації умов удосконалення компетентностей по ротаційній моделі змішаного навчання для вчителів-логопедів.

ЛІТЕРАТУРА

- Коваленко В. (2022) Організаційно-педагогічні засади дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами. Матеріали вебінару «Дистанційне та змішане навчання в умовах війни (naurok.com.ua)». URL: <https://naurok.com.ua/conference/blended-distance-ed/study?day=2> (Kovalenko V. (2022) Organizational and pedagogical principles of distance education for children with special educational needs. Materials of the webinar «Distance and mixed learning in conditions of war (naurok.com.ua)»).
- Корнят В.С., Чередник Л.М., Діра Н.О. (2022) Змішане навчання в кризових умовах: особливості, ризики. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 50. Том 2. 2022. С. 192-196. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/50/part_2/38.pdf. (Kornyat V.S., Cherednyk L.M., Dira N.O. Blended learning in crisis situations: features, risks. *Innovative pedagogy*. Issue 50. Vol. 2. 2022. P. 192-196).
- Немченко В. (2021) Використання елементів проєктної діяльності в умовах змішаного навчання. URL: <https://sites.google.com/koippo.in.ua/dystant/%d0%b7%d0%bc%d1%96%d1%88%d0%b0%bd%d0%b5-%d0%bd%d0%b0%b2%d1%87%d0%b0%bd%d0%bd%d1%8f?pli=1> (Nemchenko V. (2021) Using elements of project activity in conditions of blended learning).
- Осадча К. П., Осадчий В. В. (2021) Аналіз досвіду змішаного навчання в іноземних закладах вищої освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні*

- методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* № 60. С. 410-420. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9398/Suchasni%20informatsiini%20tekhnohii%20ta%20innovatsiini%20metodyky%20navchannia%20u%20pidhotovtsi%20fakhivtsiv.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Osadcha K. P., Osadchiy V. V. (2021) Analysis of the experience of mixed learning in foreign institutions of higher education. *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems.* 60. P. 410-420).
- Осадча К.П., Осадчий В.В., Круглик В.С., Спирін О.М., Крашеніннік І.В., Горбатюк Р.М. (2022). Модель змішаного навчання у вищих навчальних закладах: розробка, впровадження та оцінювання. *Інформаційні технології та засоби навчання.* Том 91 (5). С.158-169. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v91i5.5045> (Osadcha, K. P., Osadchyi, V. V., Kruglyk, V. S., Spirin, O. M., Krasheninnik, I. V., & Horbatiuk, R. M. (2022). Model of blended learning in higher educational institutions: development, implementation and evaluation. *Information Technologies and Learning Tools*, 91(5), P. 158-169).
- Середа І.В. (2022) Реалізація змішаного навчання у підготовці педагогів спеціальної освіти в умовах карантину. *Інформаційні технології і засоби навчання.* Том 88 (2). С. 239-254. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/4532> (Sereda I. V. (2022). Blended learning implementation during training the teachers of special education in the conditions of quarantine. *Information Technologies and Learning Tools*, 88(2), P. 239-254).
- Сищук Г. Модель змішаного навчання «ротація за станціями»: досвід упровадження в початковій школі. URL: <https://sites.google.com/koippo.in.ua/dystant/%d0%b7%d0%bc%d1%96%d1%88%d0%b0%d0%bd%d0%b5-%d0%bd%d0%b0%d0%b2%d1%87%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f?pli=1> (Syschuk H. The model of mixed learning «rotation by stations»: experience of implementation in an elementary school).
- Староста В.І. (2022). (Не)змішане навчання у вищій школі: погляди учасників освітнього процесу щодо (не)змішування. Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє Е-середовище сучасного університету», (12), С. 136-153. URL: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2022.1211> (Starosta, V. I. (2022). (Non) mixed education in high school: views of participants in the educational process regarding (non) mixing. Electronic scientific publication «Open educational e-environment of modern university», (12), P. 136-153).
- Шевцов А.Г., Ласточкіна О.В. (2021) Сучасний понятійний дискурс змішаної та гібридної форм навчання. *Науковий журнал Хортицької національної академії.* № 5. URL : <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-5-10/>.
- Шевчук С.С. (2022). Методика реалізації змішаного навчання у професійну підготовку кваліфікованих фахівців. *Імідж сучасного педагога.* 4 (205). С.109-114. URL : <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/262705>.
- Bonk, C. J., Graham, C. R. (2006) Handbook of blended learning: Global Perspectives, local designs. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing. URL : http://curtbonk.com/toc_section_intros2.pdf.

- Horn M.B., Staker H. (2014) *Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools*. San Francisco: Jossey-Bass. URL : <https://www.readpbn.com/pdf/Blended-Using-Disruptive-Innovation-to-Improve-Schools-Sample-Pages.pdf>.
- Sankar, J. P., Kalaichelvi, R., Elumalai, K. V., & Alqahtani, M. S. M. (2022) Effective blended learning in higher education during COVID-19. *Information Technologies and Learning Tools*. 88 (2), P. 214-228. URL : <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4438>.
- Tomlinson B., Whittaker C. (2013) *Blended Learning in English Language Teaching: Course Design and Implementation*. British Council. 258 p. URL : https://www.teachingenglish.org.uk/sites/teacheng/files/pub_D057_Blended%20learning_FINAL_WEB%20ONLY_v2.pdf.

SUMMARY

Lastochkina Olena, Osmachko Anna, Harchenko Tamara. The research of awareness and usage of hybrid learning models by speech therapists.

The issue of introducing blended learning into the educational environment for children with special educational needs is currently relevant. The emergency circumstances of wartime dictate an urgent need to adapt, including changing approaches to the organization of the educational process in institutions of special education and inclusive education.

In the article, the authors offer a concise analytical overview of blended learning, which is reflected in the research of domestic and foreign scientists to date, in particular, from information on the interpretation of content, synonymous characteristics, the most used classification and its varieties (rotational, flexible, personal-oriented and enriched virtual models) to modern analytical generalizations, review reports and video reviews about the experience of implementing blended learning for children with normal psychophysical development and children with special educational needs.

The authors propose to start solving this issue in order to improve the effectiveness of the conditions of the organization of the educational process in special education and inclusive education institutions by studying the state of awareness of special education teachers, including speech therapists, regarding blended learning, especially its rotational model of the hybrid zone. Therefore, for introductory purposes, the article provides a brief description of the structural and content description of the varieties of the rotational model of blended learning; the content of the author's pilot questionnaire for speech therapists of inclusive preschool and school institutions and inclusive resource centers is also described in detail.

In summary, the authors offer a quantitative and qualitative analysis of the issue of awareness and use by speech therapists of the rotational model of mixed learning for the educational correctional process; the obtained data give reason to say that for most specialists the mixed format of work is new and not very familiar and is rarely used in practice; however, speech therapists see the positive impact of this type of blended learning, intend to improve professional competences in this matter for further implementation of this format of educational interaction in practice.

Key words: *blended learning, rotational models, hybrid zone, survey, speech therapist teachers.*